



# ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ်

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပှၤဂွံဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိခိၣ်ဒူသဝီပှၤ

## လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါၣ်ပှၤထူလံာ်ဖိမုၢ်နံၤ

လါအိကူး ၉ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်

လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါၣ် ပှၤထူလံာ်ဖိမုၢ်နံၤဝဲအံၤ ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ် (KHRG) မၤလၢကပီၤဝဲပှၤထူလံာ်ဖိလၢကီၢ်ပယီၤပှၤ ခဲလၢာ်အတၢ်သးစွံကတုၤ ဒီးအတၢ်သ့ၣ်ဒူသးဒူ လၢတၢ်ကျဲးစၢၤပၤယာ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်အလုလၢထူသနူတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ဒီးအတၢ်န့ၢ်သါန့ၢ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီ, KHRG ထီဒါဝဲထံကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြဲးကိၣ်ကးကရၤ (SAC) အတၢ်ထီၣ်ဒုး မၤဆါပယွဲဝဲပှၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. မုၢ်နံၤဝဲအံၤဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢ ဘီမုၢ်စၢၤဖိၣ်ကရၤ ဘျီၣ်ဒိၣ်စၢၤဖိၣ် ဒိသိးတၢ်ကသ့ၣ်နီၣ်မၤလၢကပီၤဝဲမုၢ်နံၤလၢ ဘီမုၢ်စၢၤဖိၣ်ကရၤကရူာ်မၤတၢ်ဘၣ်ထွဲပှၤထူလံာ်ဖိ အတၢ်မၤဝဲတၢ်အိၣ် ဖိၣ်အခိၣ်ထံးကတၢ်တဘျီ ဖဲ ၁၉၈၂ နံၣ်န့ၢ်လီၤ. ကညီကလုာ် ဒီးကလုာ်ဒူၣ်ဖိအဂၤလၢကီၢ်ပယီၤပှၤသ့ၣ်တဖၣ် မုၢ်ဘၣ်လဲၤခိဖျါတူၢ်ဘၣ်ဝဲ ပယီၤသးမိၤစိရီၤအတၢ်မၤဆါယွဲဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးသ့ၣ်တဖၣ် အနံၣ်လၢအဆံတဖၣ် အဆံလံာ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်ဆဲးကျဲးစၢၤပၤယာ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, လုာ်လၢထူသနူ ဒီးဆဲးဂဲၤလိာ်လၢအခွဲးအယာ်ဒီး အနီၣ်ကစၢ်တၢ်န့ၢ်ပၤလီၤသးအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

စုကဝဲတၢ်ဒုးထီဒါထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်သုပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိသနူလၢကလုာ်ဒူၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ် ဒီးတၢ်ထံၣ်ဆဲးကွၢ်တလီၤအဝဲသ့ၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်သဲး, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တကွီၣ်ပှၤန့ၢ် မၤဘၣ်ဒိဝဲ ပှၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အပှၤတဝၢ လၢထံကီၢ်န့ၢ် တၢ်သဘျူလံာ်လံာ်လံာ်ဒီးလၢကမုၢ်ပဒိၣ်ပတၢ်ဒိတကတီၢ်ညါအဆၢ ကတီၢ် စ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ. ဖဲပယီၤသးမိၤစိရီၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲန့ၢ် အတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤ နၤဒီး အတၢ်မၤဘၣ်ဒိ ပှၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယာ် ဟဲအါထီၣ်ဝဲန့ၢ်လီၤ. တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲအကျိၤဟံးဃုာ် တၢ်မၤအါထီၣ် အသုးမုၢ်သံၣ်တိလၢ ကလုာ်ဒူၣ်ဖိဟီၣ်ကဝီၤပှၤ, ဒီးတၢ်ထီၣ်ဒုးထီဒါကလုာ် ဒူၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် သကုၤဆးဒး ပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိၤဖးဒိၣ် ဒီးတၢ်ဟဲတ့ၢ်လီၤ ကဘီယုၤမုၢ်ပိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

လၢကီၢ်ပယီၤပှၤန့ၢ်, သဲးစးကွၢ်ဂီၤဘၣ်ထွဲ ကလုာ်ဒူၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ် တအိၣ်ဖျါဖျါဖျါဘၣ် ဒီးဒုးကဲထီၣ်ဝဲ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ကလုာ်ဒူၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကန့ၢ်ကဲထီၣ်ဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိ ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တထံးတုၤသိး လၢပှၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကန့ၢ်ဘၣ်အခွဲးအယာ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. အဒိ, သဲးစးသနူ ဒ်အမုၢ် ၁၉၈၂ နံၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိသဲးစးတၢ်ဘျူ ဒီး ၂၀၁၄ နံၣ် တၢ်ထၢထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်စရီၤန့ၢ် ဟံးပနီၣ်ဆိဝဲကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအကရူာ်ဒၣ်ဝဲအယီၤ တၢ်အံၤဒုးကဲထီၣ် ထံၣ်ကီၢ်သဲးဒီးပှၤတဝၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢပှၤတဝၢစုာ်စုာ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. လၢထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်အလံာ်မၤနီၣ်မၤယါ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိ ခိၣ်ဂီၤအပှၤန့ၢ် တၢ်သ့ဝဲပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိသနူလၢအိၣ်ဒီး အကျိၤအကျဲးလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒီဖျါတၢ်ဟ့ၣ်ဝဲ ကလုာ်ဒူၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အမံၤလၢပယီၤကျိၣ်ဒီးတၢ်အံၤမၤလီၤမၤကွံာ်ဝဲ တၢ်လၢအရူၤဒိၣ်လၢကလုာ်ဒူၣ်ဖိ သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ပှၤထူလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်စ့ၢ်ကိးဒီး တၢ်တြီၤမၤတံာ်တံာ် လၢကမၤလၢကပီၤဝဲ မုၢ်နံၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, လၢကတုၤထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အခိၣ်အနီၣ် တၢ်ဂီၤစိးပှၤလၢ တၢ်ယုးယီၣ်မၤလၢကပီၤအဂီၢ်, ဒီးလၢကပိာ်ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ် အကလုာ်ဒူၣ်နီၣ်တယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ, လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ် ကလံာ်ထံးအပှၤန့ၢ် တၢ်ဆိတလဲကွံာ်စ့ၢ်ကိး တၢ်လီၤတၢ်ကျဲးအမံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဆူပယီၤကျိၣ်လၢအဖျါလီၤကံာ်စ့ၢ်ကိး ဒ်တၢ်ကမၤလီၤမၤကွံာ် ကလုာ်ဒူၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်တၢ်ဝဲ ကလုာ်

ဒုတိယအတတ်ကျွန်ုပ်တို့ ဘဏ်ကျွန်ုပ်တို့ အကျိုးအကျိုးသွန်တဖန်စွာကီး မလီၤစါဝဲ တၢ်ကၢၤဃာ်ပၤဃာ် ပှၤထူလံၤဖိသွန်တဖန်အကျိၢ် ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ အဂီၢ်အဘၢၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, ပယီၤပဒိၣ်ကိုအလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိန့ၣ် တပာ်ပနီၣ်ဝဲ ကလုာ်ဒုၣ်ဖိသွန် တဖန် အကျိၢ်ဘၣ် ဒီးမလီၤမုၢ်လီၤဖးဝဲ ကလုာ်ဒုၣ်ဖိသွန်တဖန် အိၣ်လံာ်အနီၣ်လၢအဆံတဖန် အဆံလံန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢဒူဖိ သဝီဖိသွန်တဖန် ဘၣ်ဃုာ်မုၢ်ဟးဖျိးအခါန့ၣ် အဝဲသွန်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်စွာကီးဝဲဒီး တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ် လၢဖိဒံဖိ သွန်သွန်တဖန် ကန့ၢ်မလီၤဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢစုကဝဲတၢ်သဘံသဘၣ် လီၤစါအဆၢကတီၢ်ဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ် ပယီၤပဒိၣ်အံၤသ့ဝဲ တၢ်မၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အလံာ်ဃံး ဃာ် သွန်တဖန် ဒ်သိးကအိၣ်တုၢ်အိၣ်ကလီၤဝဲ ကညီဖိသွန်တဖန်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် လၢကမၤဝဲတၢ်တီၢ်ကျဲၤဖးဒိၣ် လၢအဝဲသွန် စံးဝဲလၢတၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်အဂီၢ် သွန်တဖန်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသွန်မၤဝဲတၢ်သွန်တဖန်အံၤ တအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံး န့ၢ်ဆိသဝီဖိသွန် တဖန် အတၢ်သးလီၤပလိာ်ဘၣ် ဒီးအဝဲသွန်မၤဘၣ်ဒိဝဲကညီဖိလုာ်လၢထူသန့ တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢ လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်သွန်တဖန်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢတၢ်မၤဝဲထံကီၢ်ဒိဘၣ်တၢ်ပတုၢ်တၢ်ခး ဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ်ဝဲၤ အလီၢ်ခဲန့ၣ် မုၢ်ကျိၤ ဝဲၤကွၢ်အဖုကရၢသွန်တဖန် ဒီးဒိပနီၣ်လၢတမ့ၢ်ပဒိၣ်အတၢ်ဘၣ်သွန်တဖန် မၤဝဲတၢ်တီၢ် ကျဲၤဖးဒိၣ် သွန်တဖန် တအိၣ်ဒီး တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢ လီၢ်ကဝီၤပှၤတဝၢ်ဖိသွန်တဖန်အဂီၢ် ဒ်အမ့ၢ်ပှၤတဝၢ်ဒီး ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ် တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ လၢကဟဲကဲ ထီၣ်အသးလၢ ကတီၢ်ယံာ်အပူၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး တၢ်မၤဝဲ တၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ် အတၢ်တီၢ်ကျဲၤဖး ဒိၣ်သွန်တဖန် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်တုၢ်ထီၣ် ထံတမၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်လၢန့ၣ်လုၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢ ပှၤထူလံၤဖိ သွန်တဖန်အဂီၢ်, ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဃုာ်မုၢ်ဟးဖျိး, ဒီးမၤဘၣ် ဒိစွာကီးဝဲခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်, ဒူဖိသဝီဖိသွန်တဖန် အတၢ်လုာ် အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးမူ, ဒီးအလုာ်လၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအကံၢ် အစီန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဘၣ်ဒိပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်သွန်တဖန်လၢ အပၣ် ဃုာ်ဝဲဒီး တၢ်မၤဆူၣ်သဝီဖိ, တၢ်သ့သ့ၣ်ထံးမုၢ်ခွဲၣ် တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်သဝီဖိသွန်တဖန် သုးလီၢ်သုးကျဲန့ၣ် ညီန့ၢ်ဘျးစဲလိာ်ဝဲအသးဒီး တၢ်မၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤ ဖးဒိၣ်သွန်တဖန် အံၤန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ကရၢကရၢသွန်တဖန် တချး လၢအဟံးန့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်န့ၣ် အဝဲသွန် တဃုန့ၢ်ဆိ တၢ်သးလီၤပလိာ်လၢ လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိသွန်တဖန်အအိၣ်ဘၣ်. လၢတၢ် န့ၣ်အဃိ, တၢ်အံၤထီၣ်ဒါလိာ် ဝဲအသးဒီးသဲစး တၢ်ဘျၢခိၣ်သွန်လၢအအိၣ်လၢ ဘီမုၢ်စၢဖိၣ်ကရၢ အလံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤ ဘၣ် ထွဲပှၤထူလံၤဖိခွဲး ယာ်အပူၤ ဒီးဘီမုၢ်စၢဖိၣ်ကရၢ တၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်ထွဲမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီး ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်အလံာ်နံၣ်ကျဲ အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒူဖိသဝီဖိလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသွန်တဖန် ဘၣ်ဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤဆုးဝဲ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ် ဟီၣ်ခိၣ် ကပံာ်အခွဲးအယာ် ဒီးအဝဲသွန်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တြီၢ်တၢ်တြီၢ် ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လီၤလၢအကြးကၢကီၣ်ဘၣ်.

ကီၢ်ပယီၤအံၤတတူၢ်လိာ်ဝဲကလုာ်ဒုၣ်ဖိလၢအအိၣ်လၢ ထံကီၢ်ပူၤသွန်တဖန် အတၢ်မုၢ်တၢ်ဘၣ် ဒီးတတူၢ်လိာ်စွာကီးဝဲ ဘီမုၢ် စၢဖိၣ်ကရၢ အလံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤ ဘၣ်ထွဲပှၤထူလံၤဖိခွဲးယာ်ဘၣ်. ဒ်န့ၣ်အသိး ကီၢ်ပယီၤအံၤတဆဲးလီၤစုမုၢ် ကျၢၢ်လၢ ဟီၣ် ခိၣ်ဒိဘၣ်လံာ်ဃံးဃာ် ဘၣ်ထွဲတၢ်မလီၤမၤ ကလုာ်တၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤ (ICERD) အပူၤဘၣ် ဒီးတအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ပာ် ပနီၣ်စွာကီး ၁၉၈၉ နံၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိအရၢ (ILO) အလံာ်ဃံးဃာ်နီၣ်ဂံၢ် ၁၆၉ လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤထူလံၤဖိဒီး ကလုာ်ဒုၣ်သွန်တဖန်စွာကီးဘၣ်. ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်အလံာ်ဃံးဃာ် ဘၣ်ထွဲထံဖိကီၢ်ဖိ ကမျၢၢ်ဒီး ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးခွဲးယာ် (ICCPR) န့ၣ် တၢ်ထံၣ်အီၤဒဲ တၢ်လီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိာ်လၢ ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤအ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤအံၤ တူၢ်လိာ်ပာ် ပနီၣ်ဒုၣ်ဟီၣ် ခိၣ်ဒိဘၣ်လံာ်ဃံးဃာ် ဘၣ်ထွဲမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်, ပှၤတဝၢ်, ဒီးလုလၢထူသန့ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢခွဲးယာ် (ICESCR)

ဖဲ၂၀၁၇ နံၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢထံၣ်ကီၢ်အပတီၢ်န့ၣ် တၢ်မ့ၢ်စံးကတိၤဘၣ်ထွဲ တၢ်ထဲသိးတုၤသိးဘၣ်ဆၣ်, ၂၀၀၈ သဲးစးတၢ်ဘျၢခိၣ် သ့ၣ်, ၂၀၁၄ ထံၣ်ကီၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သဲးစးတၢ်ဘျၢ, ဒီး ၂၀၁၅ တၢ်ဒိသဒါကလုာ်ဒုၣ်ခွဲးယၢ်သဲးစးတၢ်ဘျၢန့ၣ် ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲတၢ်ထံၣ် ဆံးကွၢ်တလီၤကလုာ်ဒုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဟ်ပနီၣ်ဝဲပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်မၤသကိးတၢ် ဒီးပထီၣ်ဒါဝဲတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၤလၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ် လဲၤ ဒီဖျါတူၢ်ဘၣ်ဝဲ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ပကဆဲးဂဲၤလိာ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဂီၢ်, တၢ်စံၣ် ညီၣ်ပၤလီၤသးအဂီၢ်, ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢအတူၢ်ယၢ်ခိၣ်ကျၢၤ လၢအဟ်ပနီၣ်ဒီးပၣ်လုာ်ပၣ်ပုၤဝဲပုၤထူလံၤ ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အလုာ်လၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ဒီးလၢအဒိသဒါၤအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါပုၤထူလံၤဖိမုၢ်နံၣ်အံၤ, KHRG ဆိၣ်သန့ထီၣ်ဝဲထံၣ်ဂုၤကီၢ်ဂၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်, ကရၢသဘျၢ သ့ၣ် တဖၣ်, ဒီးလီၢ်ကဝီၤဒီးထံၣ်ဂုၤကီၢ်ဂၤပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်လၢကဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မၤဝဲ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်လၢအသိးတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

- သ့ၣ်ညါပဟ်ပနီၣ်ပဒိၣ်, သုးဖိၣ်စုကဝဲ, ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ကရၢကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤ ဒီးတၢ် မၤ ဘၣ်ဒိကလုာ်ဒုၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယၢ် လၢအအိၣ်ဒီးအကျိၤအကျဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်န့ၣ် အသိး ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနံၣ်ပၢ် ဘၣ်ဃးတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤထူလံၤဖိလၢကီၢ်ပယီၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ် အခွဲး အယၢ်ဘၣ်ထွဲ ထံၣ်ဂုၤကီၢ်သဲးမုၢ်ဂ့ၤ, လုာ်လၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢမုၢ်ဂ့ၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလီၢ်ကဝီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤတဝါတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးကလုာ်ဒုၣ် တၢ် ကရၢကရိလၢအဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်မၤလိာ်ထီၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအတ ကွီၣ်, လီၤ ဆီဒၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဒီးန့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟ့ၣ်ယၢ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, သဲးစးတၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤ, ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ လၢပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ကသ့ ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဒိကန့ၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလီၢ်ကဝီၤဒီး ကမျါတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ် လၢအတၢ်ကျဲးစၢၤမၤနီၣ်မၤဃါ တၢ်ကဲ ထီၣ် သးဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်န့ၣ်အသိး, ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ ပုၤတူၢ် ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးဒိသဒါပုၤလၢအထံၣ်ထွဲတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ် ဒီး ပၢ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဆဲးကျိး

စီၤနၤဒၣ်ဆူ, [hsue@khr.org](mailto:hsue@khr.org)

နီၢ်ဖိလါ, [nawpawlah@khr.org](mailto:nawpawlah@khr.org)